

Reactief beleid integriteit

REACTIEF BELEID INTEGRITEIT

- A HANDELINGSPROTOCOL
 - I De verschillende fases in het handelingsprotocol*
 - II Algemene principes*
 - III Communicatielijnen*
- B RAPPORTERINGSFORMULIER BIJHOUDEN
- C ROL VAN DE GES-COMMISSIE
- D ROL VAN DE CLUB
- E CRISISCOMMUNICATIE
 - I Communicatiestrategie*
 - II Evaluatie*
- F DISCRETIEPLICHT

A Handelingsprotocol

Het handelingsprotocol van Karate Vlaanderen omvat het klachtenmanagement en beschrijft de stappen die de federatie-API kan zetten wanneer er een melding en/of vaststelling is van (S)GG.

Het handelingsprotocol is geen vast gegeven. Beslissingen worden genomen in functie van de ernst en aard van de situatie en in overleg met leden van de GES-commissie. Wijzigingen zijn dus steeds mogelijk door aanpassingen in het beleid.

Een beleid staat of valt met de meldingsbereidheid van medewerkers of andere betrokkenen bij situaties waar de (seksuele) integriteit wordt bedreigd. Recente studies tonen uit dat slechts de helft van alle incidenten worden gemeld. Van zwaardere incidenten wordt het vaakst melding gemaakt, terwijl lichte incidenten of zaken die onmiddellijk werden opgelost, minst gemeld worden.

Karate Vlaanderen vergroot de meldingsbereidheid door

- ◆ Duidelijke zichtbaarheid van de federatie-api
- ◆ Duidelijke zichtbaarheid van de club-api / provincie-api
- ◆ Duidelijk informeren welke stappen er gezet (kunnen) worden

In het klachtenmanagement houdt Karate Vlaanderen rekening met de verschillende fases, de vlaggen van Sensoa en de communicatielijnen.

I De verschillende fases in het handelingsprotocol

De API kan afhankelijk welke fase en welke 'kleur' bepalen wat er moet gebeuren.

Stappen	GROEN	GEEL	ROOD	ZWART
Fase 0	Melding, onthulling, vaststelling			
Fase 1	In kaart brengen van situatie			
Fase 2	Inschatten van ernst van situatie & advies			
Fase 3	Uitvoeren advies			
	Interne opvolging			
			Hulpverlening / tuchtregeling	
			Politie/justitie	
Fase 4		Nazorg en evaluatie		
Fase 5		Beleid en verbeteracties		

Fase 0 Melding en/of vaststelling

Bij de melding van een incident, zowel bij een vermoeden, onthulling als vaststelling, zal er zorgvuldig in kaart gebracht worden wat de inhoud van de klacht of melding is en hoe deze gegevens bij de API terecht komen.

De informatie kan bij de federatie-API komen via één van de leden (of familie), via de club-api, de provincie-api of via het clubbestuur. Afhankelijk van hoe deze informatie gedeeld wordt, kan het nodig zijn extra informatie in te winnen, om de melding verder in kaart te brengen.

Vaak is de melder niet het slachtoffer of een rechtstreeks betrokkene, maar een derde. Soms is de 'melder' ook geen rechtstreeks getuige van een voorval, maar werd deze door een betrokkene op de hoogte gebracht. Er kan dus heel wat ruis op de communicatie zitten.

Indien de melder wel een rechtstreeks betrokkene is, bespreekt de federatie-api het volgende:

- ◆ Wat verwacht(en) de betrokkene(n)?
- ◆ Rekening houden met de wens van het slachtoffer
- ◆ De rol van de API uitleggen en hoe de API omgaat met de melding ([discretieplicht](#), maar indien het over strafbare feiten gaat, leg je uit dat je dit moet melden ([schuldig verzuim](#)))

Fase 1 In kaart brengen van de situatie

Bij een melding van een incident, is het van belang zorgvuldig in kaart te brengen welke informatie men heeft en welke gegevens ontbreken of moeten worden geverifieerd.

In kaart brengen van de situatie kan volgende zaken inhouden:

- ◆ In gesprek gaan met de melder:
 - Rekening houdende met de nodige gesprekstechnieken
- ◆ Verzamelen van objectieve gegevens
 - Niet onderzoeken; een aantal feitelijkheden nagaan (inschattingsgesprek)
 - Wie zijn de betrokkenen?
 - Heb je nog informatie nodig om de situatie te kunnen inschatten?
 - [Inschatting maken van de situatie](#)
- ◆ Communicatie en registratie
 - Vertrouwelijk behandelen
 - Geen anonimiteit beloven
 - Meldingsplicht en rapportering van de melding aan (op voorhand afgesproken leden van) het bestuur van de club (al dan niet geanonimiseerd)
- ◆ Doorverwijzing van acuut gevaar
 - Hulpverlening of politie (zie fase 3)
 - Vermoeden van acuut gevaar kan gecheckt worden bij 1712
- ◆ Nagaan of de mogelijke pleger nog actief is (andere clubs, stages, sportkampen...)

Fase 2 *Inschatten van de ernst & advies*

Bij het inschatten van de ernst kan divers intern of extern overleg helpen indien nodig. Wanneer het duidelijk een groene of gele vlag betreft (geen of licht seksueel grensoverschrijdend gedrag) is dit niet steeds nodig. Bij ernstigere feiten is het goed een vorm van collegiaal overleg te plannen.

Intern overleg:

- ◆ De federatie API houdt overleg met (een) lid/leden van de GES-commissie en/of de toegewezen bestuurders
- ◆ Organiseer dit gesprek snel en gebruik de elementen uit het inschattingsgesprek
- ◆ De federatie-API maakt gebruik van het vlaggensysteem om de ernst te beoordelen.
- ◆ Ook de wettelijke bepalingen en de gedragscode kunnen helpen bij het maken van een inschatting.

Extern advies:

- ◆ De federatie API kan terecht bij 1712 voor een extern advies
- ◆ Extern advies wanneer het minderjarigen betreft kan ook bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling van uw regio ([wegwijzer](#))
- ◆ Extern advies rond volwassenen kan bij het Centrum Algemeen Welzijnswerk ([wegwijzer](#))
- ◆ Extern advies bij de ICES

Advies formuleren:

- ◆ Bij het advies rekening houden met de verwachtingen van de betrokkenen
- ◆ Nagaan wat er intern moet gebeuren (korte/lange termijn) en naar welke doelgroepen en/of het nodig is om door te verwijzen naar hulpverlening, politie/justitie of tuchtrecht.
- ◆ Indien het gaat over eerder lichte feiten (groene/gele vlag) zal er vaak een interne opvolging volstaan. Voor de reactiewijzen korte en lange termijn kan men zich baseren op het vlaggensysteem.
- ◆ Bij rode en zwarte vlag kan men zich voor de interne opvolging ook baseren op de reactiewijzen per vlag, en doorverwijzen naar hulpverlening en/of politie/justitie en/of tuchtrecht van de federatie.

Groene vlag	Gele vlag	Rode vlag	Zwarte vlag
	Interne opvolging: <ul style="list-style-type: none">• Reactie korte termijn + afspraken• Aandacht voor veilige context en toezicht		
		Externe opvolging: <ul style="list-style-type: none">• Afwegen doorverwijzing hulpverlening• Tuchtregeling	
		Aangifte: <ul style="list-style-type: none">• Afwegen doorverwijzing justitie & andere maatregelen	

Communicatie:

- ◆ Afspraken maken over een terugkoppeling naar het clubniveau (club API en/of clubbestuur)
- ◆ Goed afspreken over de terugkoppeling naar de betrokkene, de melder en eventueel andere betrokkenen

- ◆ Let op dat de privacy van betrokkenen niet geschaad wordt (discretieplicht), wees bewust van de rol als API m.b.t. schuldig verzuim en meldplicht

Registratie:

- ◆ Het advies wordt geregistreerd in het rapportage-instrument
- ◆ De vertrouwelijkheid en discretieplicht wordt gerespecteerd, de documenten beveiligd

Fase 3 (Meehelpen) Uitvoeren van het advies

De federatie-API heeft enkel een adviserende en ondersteunende rol. Voor het uitvoeren van dit advies is de regie in handen van het clubbestuur. Op vraag van het clubbestuur kan de club of federatie-API deeltaken opnemen.

Er moet case per case bekeken worden wie de bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft. (bijvoorbeeld op een wedstrijd of evenement van de federatie.

	groen	geel	rood	zwart
Interne opvolging	Informereren, normaliseren	(Ped)agogisch reageren Afspraken maken coaching	(Ped)agogisch reageren Afspraken maken Toezicht en veiligheid garanderen Opvang betrokkenen Herstelbemiddeling Nazorg	(Ped)agogisch reageren Afspraken maken Toezicht en veiligheid garanderen Opvang betrokkenen Herstelbemiddeling Nazorg Sancties
Doorverwijzen hulpverlening en bemiddeling			Opvang slachtoffers Opvang plegers Opvang andere betrokkenen Bemiddeling	
Tuchtregeling			Doorverwijzen naar tuchtcommissie Opvolgen besluiten	
Politie/justitie			Aangifte bij politie door slachtoffer Aangifte door Club of federatie API Aangifte door derde	

Regie en verantwoordelijkheid:

- ◆ De regie is in handen van het bestuur, die ook de verantwoordelijkheid neemt.
- ◆ Als API start je zelf geen tuchtprocedure

Interne opvolging:

- ◆ Bij groene en gele vlag kan de federatie API adviseren hoe er (ped)agogisch kan gereageerd worden t.a.v. alle betrokkenen. Ook inzetten op het verduidelijken of herformuleren van afspraken, en/of coaching van de club hierbij, is een mogelijke actie.
- ◆ Bij rode en zwarte vlag nagaan hoe de veiligheid van betrokkenen kan worden verbeterd en hoe toezicht kan worden geoptimaliseerd.
- ◆ Vaak moet er ook aandacht gegeven worden aan de opvang en nazorg van en voor alle betrokkenen in een incident. En in sommige gevallen kan het nodig zijn naar herstel te werken.
- ◆ Bij zwarte vlag is het nodig zijn na te denken over de toepassing van sancties of tuchtmaatregelen zoals die in het reglement zijn opgenomen.

- ◆ Crisismanagement
- ◆ Communicatie

Hulpverlening:

- ◆ Bij rode en zwarte vlag wordt er gesproken over slachtoffers en eventueel ook plegers, en kan een doorverwijzing naar de hulpverlening of professionele bemiddeling nodig zijn.
- ◆ Daarmee stopt de verantwoordelijkheid van het clubbestuur of de API niet, want ook na de doorverwijzing zal verdere opvolging en herstel nodig zijn. Maak goede afspraken over wat hier van de API wordt verwacht.

Tuchtmaatregelen:

- ◆ Als API kan je de tuchtmaatregelen voorstellen. Mogelijkheden zijn
 - Een berisping, verwittiging, vermaning of waarschuwing
 - Het verbod om deel te nemen aan één of meer activiteiten
 - Het verbod om rechten uit te oefenen
 - Het verbod om functies uit te oefenen
 - Schorsing voor bepaalde duur
 - Uitsluiting

De API stelt tuchtmaatregelen voor steeds in overleg met een collega van de GES-commissie en de daartoe gedelegeerde bestuurders.

- ◆ Het opleggen en opvolgen van tuchtmaatregelen is de verantwoordelijkheid van het bestuur, die hiervoor beroep kan doen op een tuchtcommissie, en kan terugvallen op een tuchtprocedure (tuchtreglement)

Politie/Justitie:

- ◆ De federatie-API kan betrokkenen informeren over de mogelijkheid om klacht in te dienen bij de politie/justitie. Het gaat in dit geval over strafbare feiten
- ◆ Er zijn verschillende mogelijkheden om een strafrechtelijke procedure op te starten. Men kan zich:
 - burgerlijke partij stellen bij de onderzoeksrechter, of
 - een strafklacht neerleggen bij het parket, of
 - een aangifte doen bij de politiediensten.
- ◆ Na het opstarten van de procedure kan een onderzoek worden geopend:
 - Een opsporingsonderzoek
 - Een gerechtelijk onderzoek
- ◆ Hierop kan een zitting voor de bevoegde rechtbank volgen, of een seponering of buitenvervolgstelling
- ◆ Een vonnis
- ◆ Mogelijks een beroepsprocedure

Fase 4 Nazorg en evaluatie

In de nasleep van een incident is er vaak weinig aandacht voor de beleving en de gevolgen daarvan voor alle betrokkenen. Gevoelens van onveiligheid of onrecht kunnen lang blijven aanslepen en ervaren mensen nadelige gevolgen. Meestal hebben betrokkenen behoefte aan meer en betere nazorg. Hier opnieuw is de regie in handen van de club, en kan de federatie API een adviserende rol spelen.

Bovendien is gebleken dat hoe beter de organisatie de nazorg heeft georganiseerd hoe minder er sprake is van herhaling van dezelfde soort incidenten. Ook de transparantie over hoe het incident is opgevolgd, zorgt voor een gevoel van veiligheid en vertrouwen in de organisatie:

- ◆ Organiseren van nazorggesprekken met betrokkenen. Meestal is het goed kort na de incidenten mensen de kans en de ruimte te geven om ervaringen te bespreken. Herhaal deze nazorggesprekken op korte termijn.
- ◆ Aandacht hebben voor de communicatie naar een bredere groep mensen
- ◆ Afspraken maken rond hoe het clubbestuur terugkoppelt na het uitvoeren van de stappen van het advies. (naar federatie API)
- ◆ Het incident afsluiten met alle rechtstreeks betrokkenen, er is informatie over welke stappen zijn gezet, en welke nog zullen worden uitgevoerd
- ◆ De gevolgen in kaart brengen

Evaluatie van het proces bij alle betrokkenen kan waardevolle informatie geven over hoe de behandeling vanuit de club werd ervaren, en waar eventueel verbeterpunten zitten voor het beleid:

- ◆ Zijn mensen tevreden over hoe het incident werd opgevolgd, verliep de communicatie goed, wat liep goed en wat kon anders?
- ◆ De federatie-API kan suggesties doen aan het clubbestuur over hoe deze evaluatiegegevens kunnen verzameld en geïnterpreteerd worden.

Fase 5 Verbeteracties in het beleid

In veel gevallen is een incident een uitnodiging om kritisch naar het eigen beleid en de praktijk te kijken. Moeten er zaken worden aangepakt, zijn afspraken onduidelijk, is er teveel ruimte voor interpretatie, hoe wordt het toezicht uitgevoerd, zijn alle begeleiders vertrouwd met de basisafspraken enzovoort. Veel vragen dus. Tijd om een reflectie te maken en een paar verbeteracties voor te stellen en uit te voeren.

Analyse van het incident:

- ◆ Het is goed alle factoren die hebben bijgedragen aan het incident in kaart te brengen, en de mogelijke oorzaken te onderzoeken. Het kan ook gaan om gebeurtenissen die aan het incident vooraf gingen
- ◆ Maak ook een risicotaxatie nl wat is de kans dat zich dit nogmaals kan voordoen?

Stel een lijst met mogelijke verbeteracties op. Er kan gebruik gemaakt worden van:

- ◆ De preventiedriehoek: Om een goed beeld te hebben van wat een integraal beleid betekent, en niet de fout te maken om enkel te investeren in meer controle of toezicht, is het belangrijk alle niveaus in het beleid eens onder de loep te nemen. De preventiedriehoek kan daarbij helpen, en maakt een onderscheid tussen reactiebeleid, preventiebeleid en kwaliteitsbeleid.
- ◆ Een matrix van verbeteracties geeft een voorbeeld van mogelijke acties op alle niveaus, en geeft je een werkwijze om een eigen beleidsmatrix in te vullen.
- ◆ 6 beleidsinitiatieven werden eruit gelicht voor sportclubs. Afhankelijk van de inspanningen die een club kan doen. Karate Vlaanderen heeft deze herwerkt tot het integriteitscharter en de kwaliteitslabels.

Goede afspraken, communicatielijnen en duidelijke aanspreekpunten dragen mee zorg voor de betrokkenen met een vraag of klacht, geven meer duidelijkheid bij wie ze terecht kunnen en daarbij wordt de privacy niet geschaad.

II Algemene principes

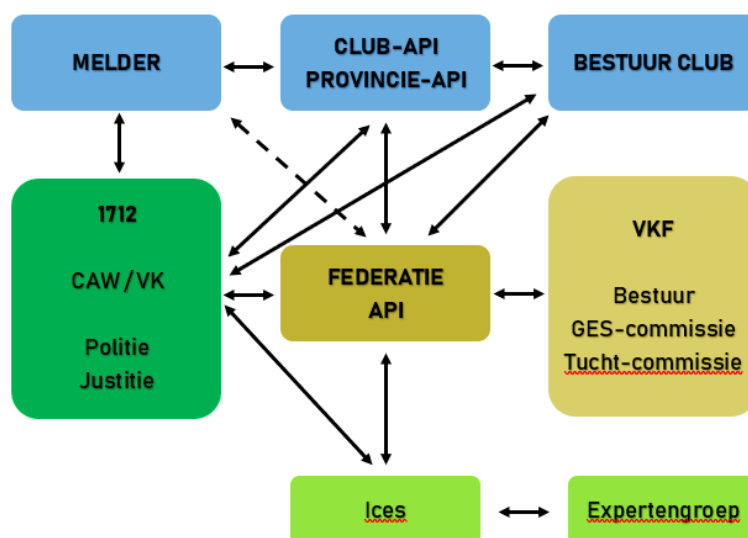
- ◆ Alertheid op signalen, uitspraken en vermoedens m.b.t. de lichamelijke en seksuele integriteit is een basishouding van iedere begeleider. Elke sporter moet kunnen rekenen op deze alerte basisattitude, en bij ieder lid van het team terecht kunnen.
- ◆ Het is belangrijk om zo weinig mogelijk over de hoofden van betrokkenen te spreken, maar steeds in samenspraak met hen te werken, en hen (en eventueel hun ouders) te betrekken bij de stappen die worden gezet.
- ◆ Iedere in de zaak betrokken persoon van het clubteam (bestuurder, API, directeur, etc.) is verplicht informatie uit te wisselen met het oog op de verbetering van de organisatie en de werking. Elkeen dient deze informatie discreet te behandelen ([discretieplicht](#)).
- ◆ Het doorgeven van gevoelige informatie aan anderen gebeurt bijgevolg zoveel mogelijk op basis van het beginsel “**need to know, not nice to know**”. Dit betekent dat enkel informatie die op dat moment noodzakelijk is om betrokkenen te begeleiden, kan worden doorgegeven.
- ◆ Omgaan met geruchten, vermoedens of aantijgingen is vaak lastig omdat er veel onduidelijkheid is en men alle betrokkenen in hun waarde wil laten. We geven hier een aantal aanbevelingen.
- ◆ De aanspreekpunten integriteit zijn in de communicatielijnen belangrijk, maar de verantwoordelijkheid blijft bij het bestuur. Zij moeten de beslissingen op clubniveau nemen.

III Communicatielijnen

We bekijken de mogelijke communicatielijnen per fase in het handelingsprotocol.

Voor de API's zullen aan bod komen in de communicatielijnen. Elke API handelt niet alleen. Er zijn voldoende [interne als externe organisaties](#) waar zij terecht kunnen voor advies, opvolging, alsook voor hun zelfzorg!

Schema: Communicatielijnen

Fase 0

Melding

Elk lid en elke medewerker van een club kan aanspreekpunt zijn ⇒ hiërarchische meerdere en/of Club API of **Federatie API**

De persoon die contact opneemt met de club-, provincie- of federatie API (de melder) kan zijn: het slachtoffer, de pleger, of een ander rechtstreeks betrokkene. Het kan ook een derde zijn, iemand die iets heeft opgevangen of die een melding heeft gekregen.

!! Er wordt getracht om steeds de club- of provincie-api te contacteren. Deze kunnen op hun beurt contact opnemen met de federatie-api.

Elke clubmedewerker kan aanspreekbaar zijn. Een medewerker die beschikt over gevoelige informatie over een sporter (zowel als slachtoffer of als pleger van feiten binnen of buiten de sportcontext), zal deze informatie nooit op eigen houtje meedelen aan andere collega's. Conform de afspraken daarover gemaakt, moet de hiërarchische meerdere en/of club API daarover worden geïnformeerd. Is er geen Club API dan kan elke medewerker ook rechtstreeks contact opnemen met de provincie-api.

Hiërarchische meerdere en/of club API ⇒ andere medewerkers of trainers?

Het is ook mogelijk dat de andere medewerkers of trainers in beginsel niet, en later wel worden geïnformeerd over een bepaalde – gevoelige – problematiek waarmee een sporter kampt. Wat men graag zou willen weten, maar wat op dat moment niet strikt noodzakelijk is, wordt niet meegedeeld. Het is duidelijk dat deze informatie **niet verder wordt verspreid**. Medewerkers en vrijwilligers mogen deze informatie dus niet delen met anderen!

Hiërarchische meerdere, club-api en/of provincie-api ⇒ Federatie API

De federatie-api moet steeds op de hoogte gebracht worden van de situatie indien:

- ◆ de api op de hoogte is dat officiële instanties gecontacteerd werden
- ◆ de api zelf officiële instanties contacteert
- ◆ de api de situatie inschat als een rode of zwarte vlag

De federatie-api mag steeds gecontacteerd worden door de hiërarchische meerdere, club API en/of provincie-api voor overleg, opvolging, advies...

De club- en/of provincie-api moet wel degelijk de melder op de hoogte brengen dat, afhankelijk van de ernst, hij/zij verplicht is om dit te melden aan de federatie-api.

Medewerker club ⇒ Federatie API

De federatie-api kan door elke medewerker of trainer van een club worden gecontacteerd. Het is **niet vanzelfsprekend** om rechtstreeks contact op te nemen met een Federatie API om gevoelige informatie uit te wisselen, zonder vooraf de hiërarchische meerdere, of de Club API te informeren. In sommige **omstandigheden**, bijvoorbeeld wanneer een sporter zich in een acute gevaarsituatie bevindt, of wanneer er geen vertrouwen is dat de klacht intern goed zal worden opgevolgd, kan een medewerker rechtstreeks contact opnemen met Federatie API. Een dergelijke melding ontheft de medewerker

echter niet van zijn verplichting om de hiërarchische meerdere te informeren en gebeurt dan ook best in samenspraak met deze hiërarchische meerdere of de club API.

Iedereen ⇒ 1712

Op dit niveau (fase 0) kan elk vermoeden, onthulling of vaststelling gemeld worden aan 1712. De hulpverlener zal dan samen met de melder bekijken welke de stappen zijn die deze kan en moet ondernemen in deze situatie.

Fase 1 *In kaart brengen van de situatie*

In deze fase moet de API zorgvuldig in kaart brengen over welke feiten het gaat, wie de betrokkenen zijn, wat de onduidelijkheden zijn, wat de stappen zijn die in dit dossier reeds gezet werden. Meestal is bijkomende informatie nodig, en dan zal de API met verschillende mensen contact nemen. Wat moet de API in kaart brengen? :

- ◆ Wie zijn betrokkenen: mogelijke slachtoffer(s), mogelijke pleger(s), mogelijke andere betrokkenen (getuigen bijvoorbeeld)?
- ◆ Wat is bekend over de feiten? Wat is nog niet bekend? Wat is nog niet duidelijk?
- ◆ Wat zijn de bronnen: hoe zijn we de feiten te weten gekomen, waarop is het vermoeden gebaseerd? Wat is er concreet gezien en/of gehoord?
- ◆ Welke belangrijke informatie (om in te schatten waarover het gaat) ontbreekt nog?

API ⇒ melder

Om deze informatie te verkrijgen zal de API contact hebben met het slachtoffer. Hier zal een inschattingsgesprek nodig zijn. Dit gebeurt best met voldoende zorg en aandacht voor de privacy van alle betrokkenen. Dit gesprek is geen ondervraging, de API moet niet aan waarheidsvinding doen. Belangrijk om aan het slachtoffer geen geheimhouding te beloven, aangezien de API niet gebonden is aan beroepsgeheim. Wijs ook op de discretie.

Ingeval de feiten niet al te ernstig blijken, kan in tweede instantie contact opgenomen worden met de pleger en andere rechtstreeks betrokkenen. Besef wel dat de API geen onderzoeksinstantie is.

API ⇒ Club API /clubbestuur

De informatie wordt gedeeld met die personen (kringen van ambtsgenoten, zoals bv. bestuurder, API, directeur die belast is met de opvolging van deze dossiers) die de ***informatie nodig hebben*** in het kader van een goede opvolging van een concrete sporter (wie moet wat weten om op een verantwoorde manier met de betrokken sporter om te gaan?).. Het spreekt voor zich dat de informatie door deze personen niet verder wordt verspreid. Ze blijft m.a.w. beperkt tot de kring van ambtsgenoten waarmee de API informatie heeft uitgewisseld. De club API en/of het bestuur kunnen enerzijds belangrijke informatie hebben, en anderzijds moeten zij op de hoogte zijn van het feit dat er een melding heeft plaatsgevonden.

API ⇒ Clubteam

De API is geen drager van het beroepsgeheim maar het is niet vanzelfsprekend om gevoelige informatie uit te wisselen met een clubteam. De API bespreekt dan ook telkens met de sporter wat zeker aan de

club moet worden meegedeeld om zicht te krijgen op de situatie. ***Informatie die de sporter niet wenst uit te wisselen, wordt bij voorkeur niet uitgewisseld.*** Indien deze informatie echter noodzakelijk is voor de club om bvb alle betrokkenen te kunnen identificeren, kan de API in het belang van de sporter toch ***een deel*** van deze informatie doorgeven. Strikt medische gegevens kunnen nooit uitgewisseld worden. Wijs hier opnieuw op het belang van de discretieplicht.

Federatie API/Club API/clubbestuur ⇒ externen

In deze fase informatie delen met derden is af te raden, en indien toch noodzakelijk moet dit met veel voorzichtigheid gebeuren. Tegelijk kan er al veel informatie gelekt zijn, die soms ook fouten en onterechte beschuldigingen betreft. Ga nooit in op concrete vragen. Veel voorkomende fouten in de communicatie in deze fase zijn ontkenning, inertie en weerstand en verkramping.

Fase 2 Inschatten van ernst en advies

Het overleg in deze fase heeft als doel te helpen om een inschatting te maken van de ernst van de feiten, en te helpen een advies te formuleren. Daartoe zal de API opnieuw in gesprek kunnen gaan met verschillende betrokkenen:

Uit het gesprek kan een bevestiging komen van wat we weten of vermoeden, of er kan nieuwe informatie, tegenstrijdigheden en onduidelijkheden, ontkenning voorkomen

De API komt tot het inschatten (voorlopig) van de vlag. Daartoe kunnen volgende communicatielijnen nodig en nuttig zijn:

API ⇒ intern collegiaal overleg

Één van de richtlijnen bij deze fase is om nooit alleen te handelen, maar steeds af te toetsen bij collega's. Het best kan een API daarvoor terecht bij de clubbestuurder, provincie-api en/of federatie-api. Deze kunnen luisteren naar alle elementen van de situatie, en helpen met het formuleren van een advies.

API ⇒ 1712, CAW of VK, ICES

Indien er geen intern collegiaal overleg op korte termijn mogelijk is kan de API ook terecht bij 1712 voor een advies over de ernst van de feiten en de verdere stappen. De 1712 hulplijn kan verder geen opvolgingsstappen zetten. Indien je al bij voorbaat inschat dat dit nodig zal zijn, kan je best naar het lokale CAW of VK (wegwijzer) bellen. Het Centrum Algemeen Welzijnswerk of het VK van de regio, kan de API adviseren en ook concreet hulp aan te bieden in een situatie aan diverse betrokkenen. Dit is een keuze die moet worden overwogen als het om ernstige feiten gaat en verdere hulpverlening noodzakelijk lijkt.

De federatie-api kan voor het inwinnen van advies contact opnemen met ICES.

!!! Bij het contacteren van officiële instanties moet de federatie-api steeds op de hoogte gebracht worden!

API ⇒ Provincie-, federatie-api en/of hiërarchisch meerdere club

De API houdt de provincie- of federatie-ap en/of de hiërarchisch meerdere van een club op de hoogte van de stappen die hij/zij zet om de situatie in te schatten, en van het resultaat van deze inschatting. Na

intern overleg zal hij/zij ook een advies formuleren en dit advies doorgeven aan hen. Zij zullen hiermee discreet omgaan.

API ⇒ betrokkenen

De API houdt ook de rechtstreeks betrokkenen op de hoogte van de stappen die hij/zij zet, en in grote lijnen van de informatie die hierbij naar boven komt. Geef geen details, ook niet als een rechtstreeks betrokkene hierom vraagt. Het gevaar bestaat dat betrokkenen het recht in eigen hand nemen, of dat de beschuldigde wraak zoekt of gealarmeerd raakt.

API ⇒ clubteam

Het is belangrijk dat een clubteam, na de rechtstreeks betrokkenen, als eerste op de hoogte is van het feit dat er een procedure is opgestart, wie daarvoor aanspreekbaar is, en dat zij een zicht krijgen op het verloop van de gesprekken. Ook hier opnieuw moeten mensen geen details krijgen, maar krijgen best richtlijnen over wat hierover desgevallend aan derden kan gecommuniceerd worden.

API ⇒ leden van de club

Voor zeer ernstige zaken, of bij incidenten waar reeds veel mensen van op de hoogte zijn, is het goed ook informatie te geven aan alle leden van de club. Doe dit niet op eigen houtje, maar spreek vooraf af met de hiërarchisch meerdere. Het is belangrijk dat mensen er vertrouwen in kunnen hebben dat de club de zaken op een goede manier aanpakt. Belangrijk in de communicatie is om vooral informatie te geven over wat de club onderneemt om de zaken te onderzoeken en aan te pakken. Dat voorkomt roddel, mensen die zich niet gehoord voelen, leden die naar de pers stappen, leden die de club verlaten enzovoort.

Hiërarchisch meerdere club/ API/Clubteam ⇒ externen en pers

Hier opnieuw is het goed om af te spreken wat kan gecommuniceerd worden naar externen en pers, zonder de privacy te schenden van alle betrokkenen en zonder de rechten van de verdediging te schenden.

Clubteam ⇒ 1712

Ieder lid van het clubteam kan informatie vragen bij 1712, of kan er terecht voor een gesprek of een hulpvraag ([wegwijzer](#)).

API ⇒ ouders

Uiteraard blijven de ouders, ook wanneer het om jonge sporters gaat, een belangrijke partner. Als eerste opvoedingsverantwoordelijke moeten ze ook als dusdanig worden erkend. Ondanks het feit dat ouders **de eerste opvoedingsverantwoordelijke** blijven, en beschikken over het ouderlijk gezag, is het **niet langer vanzelfsprekend** om gevoelige informatie waarvan hun kind wenst dat ze daarvan niet op de hoogte worden gebracht, **zonder meer** uit te wisselen. Hierdoor ontstaat er, meestal in zeer delicate en gevoelige situaties, **een spanningsveld**. Vanuit een begeleidingsperspectief bekeken is het immers vaak aangewezen dat de ouders betrokken worden bij de hulpverlening. De toegenomen handelingsbekwaamheid van de minderjarige kan dit in een aantal situaties echter bemoeilijken of zelfs beletten.

Zodra een jonge sporter over voldoende oordeelsvermogen beschikt om zelfstandig over zijn persoonlijkheidsrechten te beschikken, is het niet geoorloofd dat een personeelslid, zonder medeweten

van de jongere, gevoelige informatie doorgeeft aan de ouders van de sporter. Dit principe hanteren als uitgangspunt is niet steeds eenvoudig. Evenwel moet aanvaard worden dat minderjarigen reeds op jonge leeftijd een aantal rechten zelfstandig uitoefenen, waardoor het ouderlijk gezag aan invloed inboet. Als een jongere niet wenst dat zijn ouders geïnformeerd worden, zal er veel tijd geïnvesteerd moeten worden in overleg. Waarom wil hij/zij niet dat de ouders geïnformeerd worden? Is dit gerechtvaardigd? Op basis van een volledige context zal dit, samen met professionele hulpverleners, uitgeklaard moeten worden. Aan de minderjarige sporter een absolute geheimhouding garanderen t.a.v. zijn ouders kan een adequate hulpverlening soms beletten, vandaar dat dit aspect vaak het eerste en belangrijkste aandachtspunt is bij de begeleiding van een jonge sporter.

Clubteam ⇒ ouders

Wanneer er *twijfel* is omtrent het meedelen van bepaalde gevoelige informatie aan de ouders, vindt er best een *voorafgaandelijk overleg* plaats met de hiërarchische meerdere. Dergelijke delicate gesprekken gebeuren dan ook best niet alleen door het betrokken lid van het clubteam, maar steeds in samenspraak met de hiërarchische meerdere

Hiërarchische meerdere ⇒ ouders

Enkel deze kringen van ambtsgenoten (zoals bv. bestuurder, directeur die belast is met de opvolging van deze dossiers) zijn in beginsel gerechtigd om gevoelige informatie door te spelen naar de ouders.

Ouders ⇒ club

Ouders die aan de club gevoelige informatie verstrekken m.b.t. hun kind en daarbij uitdrukkelijk de boodschap meegeven dat hun kind niet mag weten dat de club over deze informatie beschikt, zorgen ervoor dat een clubteam in *een zeer moeilijke, dubbele positie* terecht komen. Elke begeleiding van jongere is immers onmogelijk omdat de club eigenlijk niet weet dat er een probleem is. In dergelijke situaties is het aangewezen dat de club, in overleg treedt met deze ouders om het gesprek met hun kind te mogen aangaan. In overleg moet dan gezocht worden naar de beste aanpak.

(Zie ook <http://wvg.vlaanderen.be/rechtspositie>)

Fase 3 Uitvoeren van het advies

In principe is de hiërarchisch meerdere van de club verantwoordelijk voor het uitvoeren van het advies. Hij of zij kan dit ook delegeren naar de Federatie API of naar een andere verantwoordelijke. Afhankelijk van het soort advies en de concrete actie, zijn volgende communicatielijnen mogelijk:

Bij interne opvolging

API/hiërarchisch meerdere ⇒ rechtstreeks betrokkenen

De rechtstreeks betrokkenen worden op zijn minst geïnformeerd over de concrete acties waarvoor het bestuur zich engageert. Het kan ook nuttig zijn het advies af te checken bij de betrokkenen, hebben zij eventueel aanvullende suggesties of zien ze de aanpak anders?

API/hiërarchisch meerdere ⇒ clubteam

Het clubteam moet geïnformeerd worden over het advies en de concrete acties die het bestuur zal ondernemen. Daarnaast is het belangrijk medewerkers feedback te laten geven op de voorstellen en aanvullende suggesties te laten doen. De betrokkenheid op de oplossing zal daardoor verhogen.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ alle leden en ouders

Bij gele vlaggen is het niet steeds noodzakelijk iedereen in de communicatie te betrekken.

Bij doorverwijzing naar hulpverlening

(Jeugd)hulpverleners zijn in principe gebonden aan het beroepsgeheim. Indien de club en de federatie API een sporter onvoldoende ondersteuning kunnen bieden, dan zal men deze doorverwijzen naar een meer specifieke vorm van (jeugd)hulpverlening. Deze beslissing wordt in samenspraak met de betrokkenen genomen, en het is aangewezen dat de club API minstens geïnformeerd wordt over dergelijke beslissingen. De federatie API zal hierover overleggen met de ethische commissie ; dit is meestal de aangewezen kring van ambtsgenoten zijn om dergelijke zaken te bespreken.

Hiërarchische meerdere/ API ⇒ externe (jeugd)hulpverlening

In samenspraak met de betrokken sporter kan de hiërarchische meerdere of de API contact opnemen met de externe (jeugd)hulpverlening. Zij zullen later, samen nagaan welke informatie, op basis van het beginsel “need to know, not nice to know” wordt doorgegeven aan de leden van de sportclub indien dit absoluut nodig zou blijken.

Clubteam ⇒ externe (jeugd)hulpverlening

Een lid van het clubteam *neemt normalerwijze niet zelf rechtstreeks contact op* met de externe (jeugd)hulpverlening. In uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld bij een acute gevaarsituatie waarin een jonge sporter zich bevindt én de API is onbereikbaar, kan een lid van het clubteam contact opnemen met 1712, die gericht advies kunnen geven en doorverwijzen naar externe (jeugd)hulpverlening. De desbetreffende medewerker zal zijn hiërarchische meerdere ook zo snel mogelijk informeren.

Externe (jeugd)hulpverlening ⇒ hiërarchische meerdere

Externe (jeugd)hulpverlening kan over relevante informatie beschikken voor het team om op een pedagogisch verantwoorde manier om te gaan met een bepaalde sporter. Wegens het beroepsgeheim dat op deze hulpverleners rust is het ook voor hen verre van vanzelfsprekend om gevoelige informatie uit te wisselen met een club. Het is wel goed afspraken te maken om in de loop van de behandeling contact te hebben en eventueel belangrijke informatie te kunnen uitwisselen.

Externe (jeugd)hulpverlening ⇒ lid clubteam

Het is *niet aangewezen* dat externe (jeugd)hulpverlening rechtstreeks leden van het clubteam contacteert en informeert.

Bij tuchtregeling

De API dient informatie te krijgen wanneer er belangrijke beslissingen genomen worden in het kader van een tuchtprocedure (bv. seponering, doorverwijzing naar / aangifte bij de tuchtcommissie, uitspraak van de tuchtcommissie (eerste aanleg én hoger beroep)). Dit dient de API in staat te stellen om zijn en verbetertrajecten en preventieve opdracht uit te voeren. In principe zal de API deze informatie dienen te krijgen van het bestuur (en dus niet rechtstreeks van de tuchtcommissie).

De API zal zelf geen informatie geven aan derden (d.i. iedereen die niet betrokken is in de tuchtprocedure) omtrent een tuchtprocedure.

In geval een club een tuchtmaatregel neemt wordt de federatie bij voorkeur op de hoogte gebracht.

Bij melding bij politie en justitie

Wanneer een klacht wordt neergelegd bij politie of justitie, gebeurt het onderzoek extern door de bevoegde gerechtelijke diensten. De federatie of sportclub heeft weinig controle over het verloop en/of de duur van het onderzoek. Wanneer het bestuur op de hoogte zou zijn van bepaalde belangrijke beslissingen die genomen zijn in het kader van het strafdossier, zal het bestuur de API hierover informeren. In principe zal de API deze informatie dienen te krijgen van het bestuur bij wie de API op regelmatige tijdstippen kan informeren omtrent de stand van zaken. De informatie die de API bekomt, kan de API in staat te stellen om zijn preventieve opdracht uit te voeren en verbetertrajecten voor te stellen.

De API mag zal zelf geen informatie verspreiden omtrent een strafrechtelijke procedure.

!!! De federatie-api wordt steeds op de hoogte gebracht van de verdere ontwikkelingen door het clubbestuur of club-api.

Fase 4: nazorg en evaluatie

Na een incident komt het vaak voor dat veel mensen met vragen blijven zitten. Niet alleen over de feiten, maar ook over de aanpak en de gevolgen daarvan. Het is goed om daar ruimte voor te maken.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ rechtstreeks betrokkenen

Spreek met de rechtstreeks betrokken af om contact te houden op korte termijn om zicht te krijgen op het verdere verloop van de uitvoering van het advies. Neem daarvoor zelf het initiatief en spreek af welke informatie hierover mag en kan gedeeld worden.

Pols in dit gesprek ook naar de wijze waarop betrokkenen de behandeling en opvolging van een incident hebben ervaren, of er suggesties ter verbetering zijn, of het probleem voldoende is verholpen en aangepakt.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ clubteam

Geef ook het team van de club de kans om te reflecteren op het gevolgde proces, en geef ruimte aan de vragen en twijfels of gevoelens van frustratie en onmacht die mogelijks het gevolg zijn van dit incident.

Pols in dit overleg ook naar de wijze waarop betrokkenen de behandeling en opvolging van een incident hebben ervaren, of er suggesties ter verbetering zijn, of het probleem voldoende is verholpen en aangepakt.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ leden en/of ouders

Bij zaken die veel commotie hebben veroorzaakt kan het nuttig zijn een ledenvergadering of ouderavond te organiseren, die de bedoeling heeft uitleg te geven bij de gevolgde strategie. Het kan nuttig zijn hierbij ook experts uit te nodigen, die een bepaald perspectief wat duidelijker kunnen toelichten en kunnen antwoorden op vragen.

Fase 5: beleid en verbeteracties

In deze fase zal de API het clubbestuur adviseren over mogelijke verbeteracties die kunnen helpen om problemen in de toekomst te voorkomen.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ clubteam

In eerste instantie kan het nuttig zijn het clubteam te betrekken bij de denkoefening over welke verbeteracties nodig of wenselijk zijn. Hoe meer draagvlak een verbeteractie heeft, hoe meer kans dat ze ook daadwerkelijk een verschil zal maken op het terrein.

API/hiërarchisch meerdere ⇒ leden en ouders

Denk na over hoe verbeteracties en het beleid bevattelijk kunnen gecommuniceerd worden aan leden en ouders. Meestal is dit niet via een visietekst of een reglement, maar via een infogram, voorbeeld...

B Rapporteringsformulier bijhouden

Een case opvolgen rond (seksueel) grensoverschrijdend gedrag moet zorgvuldig en correct gebeuren. Het is van belang om notities bij te houden van de ondernomen stappen. In een [rapporteringsformulier](#) kunnen verschillende zaken opgenomen worden: gegevens melder, slachtoffer, omschrijving, advies, verdere afspraken...

Voordelen om per melding een rapportering bij te houden:

- ◆ Om als API de case zelf goed te kunnen opvolgen, de contactgegevens te hebben, gestructureerd tewerk te gaan...
- ◆ Om (met toestemming van het slachtoffer al dan niet geanonimiseerd) de case te kunnen voorleggen aan de verantwoordelijken (bestuur club/federatie...).
- ◆ Om jaarlijks de belangrijkste info van alle cases door te geven, zodat er een totaalbeeld kan gevormd worden van de problematiek.

!! [Discretieplicht](#) !! Notities en rapporteringsformulieren moeten met nodige aandacht voor de privacy van de betrokkenen behandeld worden.

C Rol van de GES-commissie

Tijdens fase 2 van het handelingsprotocol maakt de federatie-API een inschatting van de ernst van de feiten. Een federatie-API doet dit zelf of, indien nodig, roept de hulp in van 1 of meerdere leden van de ethische commissie. De commissie baseert zich hiervoor op de verzamelde gegevens uit fase 1. Het advies van de commissie bevat een inschatting van de ernst van de feiten en een voorstel met volgende stappen die ondernomen kunnen worden.

Voor reactief advies komt de ethische commissie ad hoc samen op vraag van de federatie-API.

D Rol van de club

De verantwoordelijkheid ligt bij de club om een melding door te geven aan de federatie API. De federatie API verleent een ondersteunende functie aan de club API.

E Crisiscommunicatie

Communicatie is zeer belangrijk. Bij een incident zijn alle ogen gericht op de organisatie. Mensen zijn geneigd om conclusies te maken op basis van wat ze horen. Op welke manier er dus gecommuniceerd wordt is uitermate belangrijk.

Zoals eerder aangegeven wordt de federatie-api telkens op de hoogte gebracht wanneer externe instanties op de hoogte gebracht worden van een melding, ook wanneer het gaat om een vraag voor advies.

I Communicatiestrategie

- ◆ 'Crisisberaad'
 - kan en moet op elk moment georganiseerd worden.
 - met de woordvoerder van de federatie), federatie-api en afhankelijk van de situatie andere betrokkenen.

- Communicatiekanalen worden gekozen
- Strategie van de communicatie wordt besproken
- ◆ Wordvoerder wordt steeds op voorhand aangeduid door de RvB
- ◆ Betrokkenen worden op de hoogte gebracht dat er een woordvoerder aangeduid werd.

II Evaluatie

Na elke crisiscommunicatie moet de interne en externe communicatie geëvalueerd worden. Welke waren de aandachtspunten? Welke waren de sterke punten?

F Discretieplicht

Api's, trainers, bestuurders en andere medewerkers van de organisatie zijn geen hulpverleners. Dit wil zeggen dat zij zich niet kunnen beroepen op beroepsgeheim. Ze hebben wel een discretieplicht.

“Discretieplicht is de verplichting om bij het uitoefenen van zijn functie geen vertrouwelijke gegevens vrij te geven aan anderen dan diegenen die gerechtigd zijn er kennis van te nemen.”

Een API moet kunnen luisteren en empathie tonen met het slachtoffer. Daarnaast dient hij/zij een vertrouwensrelatie te hebben met de bevoegde personen binnen de sportclub of de sportfederatie. Discretie is hierbij van groot belang.

Discretie betekent niet dat zaken geheim worden gehouden. Het betekent wel dat de api voorzichtig is met de informatie waarover zij beschikt (geen informatie laten rondslingeren en vertrouwelijke of gevoelige informatie niet aan eender welke derde meedelen), dat ze vooraf zorgvuldig afweegt welke informatie relevant is en wat kan of moet meegedeeld worden aan andere personen of organen van de sportclub of de sportfederatie die ter zake een bevoegdheid hebben.

Het is immers belangrijk dat de API zich gedraagt zoals elke andere, redelijke en voorzichtige persoon zou doen in dezelfde omstandigheden. Bij een beslissing als API om bepaalde feiten waarvan ze kennis heeft genomen aan te kaarten binnen de sportorganisatie, houdt ze rekening met

- ◆ de ernst van de feiten op basis van de ontvangen informatie,
- ◆ het belang van de sportorganisatie dat erin bestaat de goede orde en correcte werking van de vereniging te verzekeren,
- ◆ het belang van het slachtoffer om het nodige begrip en bijstand te ontvangen en
- ◆ het belang van de vermeende plegger die ook recht heeft op verdediging en een vermoeden van onschuld.

Discreet zijn betekent ook dat er geen informatie verspreid of meegedeeld wordt aan mensen die ter zake geen beslissingen kunnen nemen of geen bevoegdheid hebben. Roddelen en het verspreiden van geruchten zijn volledig uit den boze!

Discreet zijn is uiteraard niet hetzelfde als geheim houden. Het is zeker niet de bedoeling dat een API alles voor zichzelf houdt. **Een API is niet gebonden door het beroepsgeheim.**

Wanneer een API geconfronteerd wordt met ernstige feiten die voldoende bewezen geacht worden, kan er beslist worden om hiervan aangifte te doen bij de politie. Raadpleeg waar mogelijk eerst de verantwoordelijken binnen de sportorganisatie. Een gezamenlijke beslissing om een klacht neer te leggen bij de beslissing draagt de voorkeur weg.

De API mag dus in geen geval aan de melder beloven dat zij de informatie voor zich houdt.

Samengevat:

- ◆ Discretie is geen geheimhouding. Discretie betekent zorgvuldig zijn met gevoelige informatie en goed overwegen aan wie deze informatie meegedeeld wordt.
- ◆ Deel enkel informatie mee aan de personen of instanties binnen de sportorganisatie die ter zake bevoegd zijn.
- ◆ Weet tot wie men zich kan richten binnen de sportorganisatie. Zorg ervoor dat hieromtrent op voorhand duidelijke afspraken gemaakt zijn. Deze personen of instanties dienen zich tevens discreet op te stellen.
- ◆ Hou rekening met alle betrokkenen en belangen:
 - Een slachtoffer wil erkend worden en gehoord, maar wil tegelijk zijn of haar privacy gerespecteerd zien.
 - Een vermeende pleger heeft recht op verdediging, en zijn of haar schuld is pas een feit nadat er een bekentenis is of een uitspraak. Dus ook het recht op privacy en het recht op verdediging mag niet worden geschonden.
 - Een sportclub wenst haar interne werking en goede orde te verzekeren.